

הלכות פסח סימן תסה

ביאורים ומוספים

ומשנ"ב ס"ק ו

וקרובותא, דאף-על-גב דבשעת ערוכ פוקשין אותו ואינו נראה בקטניות קשננס הפסח, אפלו הכי אסור⁶. ומכל מקום פדיעבד אם נפל תדל לתבשיל אינו אסור⁶.

5) ואף אם יש בתערובת חוב של היתר כנגד החרדל, הרי היא אסורה. ואף על פי שברמיא לעיל (סי' תנג ס"א) התבאר שאין לאסור קטניות בתערובת כזו, כתב החק יעקב (סי' ג) שכאן אסור מכיון שהחרדל הוא עיקר והוא ניכר וראה. והשו"ע הרב (סי' ב) כתב טעם נוסף, שלא הקילו אלא בתערובת שנעשתה מאלוה, אבל המערב בידיים כדי לאכול את התערובת בפסח, אין מותרים לו לאוכלו.

6) וכן כתב הרמ"א לעיל (סי' תנג ס"א) לגבי קטניות שנפלו לתוך התבשיל, שבדיעבד אין לאסורו. וביאר במשנ"ב שם (סי' ט) שהיינו רק אם התבשיל מרובה על הקטניות, אבל אם הקטניות מרובות על התבשיל הרי זה נחשב כאוכל קטניות. ואם מוצא בתבשיל גרגירים הניכרים שהם מהקטניות, כתב שם (סי' ח) שצריך לוורקם.

ושנה"צ ס"ק ח

אכן כתבני דהקמח לא יקח טהמים לתומים⁷.

7) ובטעם הדבר שבזמנינו אסרו להשתמש בפסח בחיטים לתותות, כתב במשנ"ב לעיל (סי' תנג ס"ק כו) לפי שאין אנו בקיאים ללנות יפה שלא יבואו לידי חימוץ בשעת הליתיה. ועוד, שמא יבואו לשהות מעט אחר גמר הליתיה קודם הטחינה ויבא לידי חימוץ. וראה שם מה שכתבנו בדעת החזו"א (או"ח סי' קכא ס"ק כד) שבדיעבד אין שהייה אחר הליתיה אסרת ואפילו שהה זמן מרובה.

סימן תסה

דיני מרסן בפסח

ומשנ"ב ס"ק א

משום דמקמיצין פהבואה עקמה¹.

1) והמאכיל את בהמותיו חמץ, כתב הערוך השלחן (ס"א) שעובר בכך על ג' לאוין: א. לא תאכל חמץ, שכולל גם איסור הנאה. ב. בל יראה. ג. בל ימצא. ואין חילוק בין אם נתן לחן בעצמו או על ידי נכרי, ובין אם עושה כן בחצרו או מחוצה לה.

ומשנ"ב ס"ק ב

ולעיל בסימן תנד במשנה ברורה פני-קטן ב נתקצר מהו מרסן ומהו סקי².

2) ושם התבאר, שיש אומרים שסובין הוא הקליפה הנשרת מהחיטה בשעת כתישתה, ומורסן הוא הקליפה הוקה הנשארת בנפה אחר יציאת הקמח, ויש מפרשים להיפך.

ומשנ"ב ס"ק ז

ועין לשם פמשנה ברורה פמה פרטי דינים פנה³.

3) ושם (סי' יג) כתב, שבחליטה נאסר התבשיל באכילה ובחנאה, ואפילו להשהותו אסור, ואם חלט והתערב משהו ממנו בתבשיל אחר, אינו אסורו בחנאה אלא רק באכילה, וכן מותר להשהותו עד אחר הפסח. עוד כתב שם, שחולה שיש בו סכנה שרפואתו על ידי חליטת שעורים [ובביה"ל שם (די"ה ליכא)] כתב בשם מהר"ץ גיאות, שהוא הדין לילדת, מותר לעשות עבורו חליטה על ידי שירתוח מים ואחר כך יתן לתוכו את השעורים. ואם אין בו סכנה אסור לעשות כן, אבל מותר שנכרי יעשה לו משלו או שיקנה לנכרי שעורים קודם החליטה, או שיחלטו אותם בני פירות אפילו על ידי ישראל. וראה עוד מה שכתב שם.

ומשנ"ב ס"ק ח

שקמא יחמיץ⁴ וישאר לשם תוף הפסח⁴.

4) ולגבי מים שמקטפים בהם את הבצק [טהים בהם את פניו], וכן המים שרוחצים בהם את העריבה, הביא לעיל (סי' תנט ס"ק כה) מהלוקת אחרונים אם קודם זמן האיטור מותר לשופם בחצרו שלא במדרון כשיש בכך חשש שיתקבצו ויחמיצו. ואם הוא לאחר זמן האיטור, כתב שם (סי' ל) שברשותו אסור לו לשופם, וברשות הרבים שלא במדרון יש אומרים שכיון שהפקדים מותר, ויש אומרים שאין נכון לעשות כן לכתחילה, אלא יעשה באופן שלא יחמיץ בצקו.

5) וטעם נוסף כתב השו"ע הרב (סי' ג), שאף אם יבדוק וימצא שעורים שנשתירו מאכילתם, לא יעלה על העתו לבערם, כיון שכבר נתנגבו אין חימוצם ניכר.

ומשנ"ב ס"ק ו

ט"ב לוקח שלא לתן לפניהם מים לשהות בעוד שהשעורים מקמיץ לפניהם⁶, אלא יכפר מתחלה אותו מקום היטב ואתרפף ותן שם מים⁷.

6) ובטעם הדבר כתב הערוך השלחן (סי' ג), שבדאי באמצע השתיה או בסופה יפנו לאכול, וישפכו המים שבשפתיים על התבואה ותחמיץ.

7) וכדי שלא להיכנס לחששות אלו, כתב הכף החיים (סי' יב) שלאחר שמנקים את המקומות הללו קודם בדיקת חמץ, טוב להאכילם רק מיני קטניות שאין מחמיצים, וכן נהגו.

ומשנ"ב ס"ק ז

ועל הגוף גס-בן ליכא מים מאליו רק וצה מהם המרסן⁸.

8) וגדר זיעה מחום המרחץ שאינה מחמצת, כתב החק יעקב (סי' תסו ס"ק ו) שהיא רק במויע מחמת חום האש, אבל זיעה שמחמת חום והבל המים החמים, דינה כמו המים עצמם שמחמיצים.

הלכות פסח סימן תסה תמו

יש מי שאומר (ט) שהאנו אסור: הגה (י) והכי נהיג לענין אסור חמץ (יא) שהוא (ס) במשהו. ויש לנהר (יב) שלא להקב העופות בקשין, שמא יהיו שם חטים או דגן מהמין ויפן (י) טעם בעופות בשעת ההקבוב:

תמו אם הרק ומי רגלים ודומיו מחמיצים, וכו' ו' סעיפים:

א אלא (ב) [א] ילעס אדם חטים (א) ויתן על-גבי (ג) מכתו

א משהו פסחיים ל"ט

באר היטב

אח"כ, נראה דאפלו לא תשטף אח"כ בצונן קמחיהו, ט"ז. ונח"י: (ה) במשהו. ונח"י שישן שישאר משהו חמץ חוץ הקצעים שיש בצנן, ואפלו מן השטף העור אסור פלו, ע"פ א"ו. ובע"פ מש"ש שעות הלמעלה כיון דאין כאן חמץ דאסור משהו יש להקל, ח"י, ע"ש: (ו) טעם. והדעבד מפר, ט"ז נראה מירפ"ת הוא, וא"ל שמא בא עליהם מים, דהא התירו בסימן הסג לחרף ב' שקלים דאפלו א' אסור, ע"פ רש"ב"א וחי"ו. וכתב המ"א: ודקא מפתתא, אכל אם ידוע שהיה בו דגן מחמץ והקב בו אסור, ואם הקבבו בקש ואח"כ נמצא דגן מחמץ בקש הנוהג אין מחמץ בו אסור, אף אם נמצא בו ג' יש להקפיד, וצ"ע ודל"צ ט"ז בשם רש"ל ב"ד סימן פד ל"א פן אלא בתולעים דמנה קא רבו, וצ"ע מ"א סימן חסו ט"ט וצ"ע ח"י. עמ"א. ואם נמצא שבלת מקש ואין בו הבראה, ע"ל סימן תנר ט"ק א:

שערי תשובה

כ" משמע יחשב ככה מיר, דא"כ כיון דקא אינו דחודי אם לא נעשה ע"י חמץ באכ"א אסור פהיא דלא ילעס. ועכ"פ לד"נא נראה להחרי"ע ע"י חמץ בחולה שאין בו סכנה ג"כ, שג"כ בסימן תנר ספק המג"א אם לאסר דרובי, ונח"י מקל עכ"פ להקלות, וא"כ אין פאן נש"ש כ"י, ומצד רפואה באה"צ ודאי נס"ר כיון שהוא שלא כדאי ונמבאר בא"ש שם, וע"פ לקטן סימן חסו ט"א, ודברי בה"ט אלו בשם א"ש הם משקלים מלקטתהקמח ומשפע דבענין שיש בו סכנה אדר, ולענין גמ"ש דגם באין סכנה מיר פה"ג, וצ"ע לקטן סימן חסו ט"א:

[א] ילעס. עמ"א. וצ"ע בהשוכות כ"ח הסדרות סימן ו' דלענין לזו לחולה לאכל ולשתות אפלו חמץ דרפואה יש להחמיר בשאין סכנה, ואם הרפואה בשעת שבר שעתים א' שאר רפואות חמץ אין לאכל ולשתות רק כשיש סכנה וצ"ע הרפואה דרועה וגם א"א לעשות דהתיר כמו אסור (והיה שאפשר לעשות קלא אחר וקלא דחוי), וכת"ש הנמ"א ב"ד סימן קנה. וצ"ע לע"ל סימן תמו:

(ב) ילעס. והוא פ"י של מלוגמא כמ"ש סימן תמב. וכתב הרמב"ם דאפלו אם כבר נלעס והח"ע ע"פ מפתו קדם פסח צריך בעור ויטוים, עכ"ל, וכן נהבאר לע"ל סימן תמב דכל שלא נקראת המלוגמא קדם פסח צריך בעור, ולא קב"ח הלל ב"ד סימן קנה שכתב הא דלא ילעס הונו חקא בחוץ הפסח אכל אם היה חמץ כבר מפר להצ"ח בפסח על אינו רפואה, עכ"ל, ובאכ"א דנה אינו, ועקר הקש"א שהתירו לחלוץ זה משום דמקשה מ"ש הרמב"ם דכ"ל דגור הנאמן כיון מלוגמא למפה מתר להתרפאות מחמץ בפסח, מעקרא ליתא, דהתם בחמץ של א"י מירי נאין אחריות ישראל עליה. ומ"א כתב עוד פקדה, שיקנה לא"י ונעשה מלוגמא, ע"ש. ופר"ח מקפסק הרבה בדבר, ולא ימא אלא כדורון דבענין שהיה נכר מתוך מעשיו שאינו רוצה לקבלו וקאן הפוך הוא, משא"כ בהמין של ישראל כמ"ש הב"ב, וכו"כ המ"א וכתשוכת א"ש סימן כו. וכל זה בחולה שאין בו סכנה, אבל בחולה שיש בו סכנה, אפלו ע"י ישראל בעצמו מחמץ ג"כ מפר, וכו"כ במ"א וכתשוכת א"ש שם. וע"ל סימן חסו ט"ק ב מש"ש. ובחמץ שעבר עליו פסח מפר, ח"י, ע"ש. ונר"ח מלוגמא אפלו לאין בו סכנה, ולאכלה בקוקם סכנה דרוא, ומב"ן. כתב פר"ח: נשאלתי על מי יש לו פאב ראש מדיר ומנחין קילור של קמח ופנים וספנים אחרים בעדיו כדי להקל הפאב אם מפר לעשות כן בפסח, והשיב לאסור, ומסיק שם: אכן לעשות עם מירפ"ת שפיר דמי, ע"ש: (ג) מכתו. אבל ללעס ולבלע מיד מתר, דאין מחמיצין מיר, מ"א:

משנה ברורה

נקט דינה אפלו במרסן יבש רק שהאנו לח ממים, והיו רכותא (ו) טפי, שאפלו במעט לחות שיש על העוף גם כן מחמץ המרסן, ואסור האנו אפלו לא ידחו אחרתך במים רק במיר פרות: (ט) שהאנו אסור. מפני שיש בה בעורה נקבי נקבי ונשאר שם המרסן, ואפלו אם ירצה לשקשף אחרתך וקדוהו לא מהני: (י) והכי נהיג לענין אסור חמץ וכו'. רוצה לומר, אף-על-גב דלענין שאר אסורים לא מהני טעמא דנקבי נקבי לאסור אלא-אם-כן היה הקשור רוחח או על-כל-פנים מבשל או צלי, דרפ"כ בעמק, הקא לענין חמץ דאסורו במשהו חמץ אין אפלו בחי, שנשאר משהו חמץ חוץ הקבים שיש בצנן. וכתבו (ו) האחרונים, דאפלו אם ירצה להפשיט העור פלו ממה אסור, דהמרסן נכנס הרף העור בעמק הקשור: (יא) שהוא במשהו. וכתבו (ט) האחרונים, דכיון דעקר הטעם משום שאסורו במשהו, אם-כן בערב-פסח משש שעות ולמעלה עד

נקט דינה אפלו במרסן יבש רק שהאנו לח ממים, והיו רכותא (ו) טפי, שאפלו במעט לחות שיש על העוף גם כן מחמץ המרסן, ואסור האנו אפלו לא ידחו אחרתך במים רק במיר פרות: (ט) שהאנו אסור. מפני שיש בה בעורה נקבי נקבי ונשאר שם המרסן, ואפלו אם ירצה לשקשף אחרתך וקדוהו לא מהני: (י) והכי נהיג לענין אסור חמץ וכו'. רוצה לומר, אף-על-גב דלענין שאר אסורים לא מהני טעמא דנקבי נקבי לאסור אלא-אם-כן היה הקשור רוחח או על-כל-פנים מבשל או צלי, דרפ"כ בעמק, הקא לענין חמץ דאסורו במשהו חמץ אין אפלו בחי, שנשאר משהו חמץ חוץ הקבים שיש בצנן. וכתבו (ו) האחרונים, דאפלו אם ירצה להפשיט העור פלו ממה אסור, דהמרסן נכנס הרף העור בעמק הקשור: (יא) שהוא במשהו. וכתבו (ט) האחרונים, דכיון דעקר הטעם משום שאסורו במשהו, אם-כן בערב-פסח משש שעות ולמעלה עד

שער הצינן

(ו) והאלהיו וזמא גמגם על השלחן שרדף בנה מנא לה הא, ובאכ"א מבאר הוא פרא"ש לנדא לענין אשה שפה בשנה במרסן, דאם היה בשנה לח ממים אסור, ע"פ שם: (ז) אלה רפה והגרי"ו. וצ"ע, דבלבול ציר דינא דשלחן שרדף במרסן יבש וגם האנו לא תהי לחו ששקשפו בו האנו, ואסורו הוא מפני שאחרתך מדירו במים, כגון למיתיה ולבשול. ונתחמץ המרסן, ושפשוף לא מהני מפני שכבר נכנס המרסן בעמק הנקבים, ע"פ שם. וכתב ב"אליה רבה דכזה שנה המרסן והאנו יבש, מהני אם יפשיט העור קדם הנחה, דבכ"ש לא נקנס רק בעור מלמעלה ולא בכשר בעמק ומהני הקשט, וכן כתב הפריימג"ם: (ח) חק"עמק והגרי"ו ומגן-אלף: (ט) כגון-אלף, וכן בפריימג"ם מצדו כן ונשאר בערף ע"פ. ע"פ שם: (י) הגרי"ו. ודינא דשלחן שרדף אף בהפסד הרבה אסור, כמו שהוכיח הפריימג"ם מדרכי-משה: (יא) אלה רפה ונתהי משה ובהי-מיר ומקור-חיים, ע"פ שם שהאריכו בראיות על זה, ודלא כגון-אברהם וט"ו: (יב) חק"עמק, ונתחמץ והגרי"ו אחרונים: (כ) אכל קלא ונתהי על-גבי טפה, אפלו לועס בפיו כל היום אינו מחמץ, דעוסק הוא: נא"ר בשם לחס-משנתן. ולתשובה כלי עסק צריך להטיר: (ג) ודקא על-ידי לעיסה שמתמלא ברוך הרפה, אבל על-ידי נשיכה בעלמא שישוף דגריי כשני אינו בא מידו זה לידו חמץ לעולם. אלה רפה בשם הרש"ב"א:

(ו) והאלהיו וזמא גמגם על השלחן שרדף בנה מנא לה הא, ובאכ"א מבאר הוא פרא"ש לנדא לענין אשה שפה בשנה במרסן, דאם היה בשנה לח ממים אסור, ע"פ שם: (ז) אלה רפה והגרי"ו. וצ"ע, דבלבול ציר דינא דשלחן שרדף במרסן יבש וגם האנו לא תהי לחו ששקשפו בו האנו, ואסורו הוא מפני שאחרתך מדירו במים, כגון למיתיה ולבשול. ונתחמץ המרסן, ושפשוף לא מהני מפני שכבר נכנס המרסן בעמק הנקבים, ע"פ שם. וכתב ב"אליה רבה דכזה שנה המרסן והאנו יבש, מהני אם יפשיט העור קדם הנחה, דבכ"ש לא נקנס רק בעור מלמעלה ולא בכשר בעמק ומהני הקשט, וכן כתב הפריימג"ם: (ח) חק"עמק והגרי"ו ומגן-אלף: (ט) כגון-אלף, וכן בפריימג"ם מצדו כן ונשאר בערף ע"פ. ע"פ שם: (י) הגרי"ו. ודינא דשלחן שרדף אף בהפסד הרבה אסור, כמו שהוכיח הפריימג"ם מדרכי-משה: (יא) אלה רפה ונתהי משה ובהי-מיר ומקור-חיים, ע"פ שם שהאריכו בראיות על זה, ודלא כגון-אברהם וט"ו: (יב) חק"עמק, ונתחמץ והגרי"ו אחרונים: (כ) אכל קלא ונתהי על-גבי טפה, אפלו לועס בפיו כל היום אינו מחמץ, דעוסק הוא: נא"ר בשם לחס-משנתן. ולתשובה כלי עסק צריך להטיר: (ג) ודקא על-ידי לעיסה שמתמלא ברוך הרפה, אבל על-ידי נשיכה בעלמא שישוף דגריי כשני אינו בא מידו זה לידו חמץ לעולם. אלה רפה בשם הרש"ב"א:

הלכות פסח סימן תסו

באר הגולה

(ב) מפני שהן מקמיצות, (ג) שהרק מחמיץ: ב' הנותן שעורים לבהמתו ומצא בהם ריר, (ג) צריך לבערם: הגה אבן סרסא א"י לחש, (ד) הואיל וכבר (ז) בטל (רעת עצמו). ויש מחמירין לבער כל הנותן מן הפסח (ה) אף-על-פי שאין רואה עליו (ו) ריר (מדיכר ריש פרק אלו עוברין בשם הירוק): ג *ישק מלא קמח שנתחלה מצעת (ו) (ו) החומה, (ז) מטר. (ח) ויש (ו) אוסרים: רבי אליעזר מריבא

באר היטב

דאית לה ריר מן הסתם וראי יש לבער מן הסתם, לכן יסן להצניח קמח מעט פמ"ש: (ו) החומה. והיה כהל של עץ, מ"א, ע"ש, וכמב הח"י: נראה דנזקא פשמדיע מנתת עצמה או מחם האש משא"כ אם מדיע מנתת חם והכל דמים חסין הרי הוא קמים דמכשירי לב"ע, ע"ש: (ו) אוסרים. הא"י פתב דדעת הפתידין עקר הוא, והמ"א פתב דעקר דדעת האוסרין. וטוב להשתדל עד אחר פסח, ח"י. ועין בסור שפסק דבשר יבש שמויע מכה המים שהודח בו, דנזתו מחמיץ. ועין לעיל סימן תנג ס"ק טו מדין זעת טהרה:

באר הגולה

כל מקום דכל זמן שעוסקין בה אינו מחמיץ. ומכל מקום צריף עיין. מדכמב הקמח: אין שורין וכו' בשום אופן, משמע דגם דעה קנהו להחמיר: * שש מלא קמח שנתחלה. פסח הפרי קודש: שש קלא קמח שהיה מטון בחול ומצא תפוח מלחלת, הוי חמץ, דתפן בפרק ג דפסחין: הקמח

בפסח, הרי זה מטר אם אין האחריות של הרטבה על הישראל, ואם אין לגוי חטים, יכול הישראל להקנות לו חטים משלו וילקטן הגוי, ושוב יקבל הישראל ממנו את הרטבה רק בתורת שאילה. ואף-על-פי שקמח אסור בהנאה, ואפילו תפוצו של עכו"ם, וכדלעיל בסימן תמג, שאני הכא שהיא נהנה מחמץ זה שלא בדרך הנאה? ואין בו אסור רק מדברי סופרים, ובמקום חלי (ד) ואפילו אין בו ספגה לא גרוהו. ומכל מקום (ה) אם יוכל להתרפא בשירפוף רטיבה זו של חסין על-ידי מירפרות, אין נכון לעשותו על-ידי רוק: (ב) מפני שהן מקמיצות, וכל זה אם מפתו אין בה ספגה, אבל קשיש בה ספגה מטר אף במקום שיש לאו רוב (הנה), אם רק אפשר שרפואה זו תיעיל לו ואין בקל לעשות בדרך התרופה, ואפילו אכילה ושתיה גמורה של חמץ נמי מטר להפואהו? (ו) ביה שיש בו ספגה: (ג) צריך לבערם. דרוק מחמיץ, ובג"ל, ועל-פיו צריך לבערם, ואף שלא שהיה הפסח בפאכילתה פשעור מיל, מכל מקום פשלא יבער פבאו לידי חמץ ויצבור על כל נראה: (ד) הואיל וכבר בטל, ואם-כן נצא מן חמץ שוב אינו טיב בבערוו רק מדכמב, ולהכי כל זמן שאין יודע ברוו שיש ריר לא מחמיקין אסורא. ותקוה עליו האחרונים, דמאי מהני בטיל של פל חמירא בערב-פסח לחמץ לעצמה בפסח נתחמץ? וכתבו דהלשון מגמגם, והפגנה, (ו) אם בטל בהריא קדם שנתו לבהמתו ואמר 'פל השעורים שישארו מבהמתו מבשל אנכי': (ח) אף-על-פי שאין רואה וכו'. דמסתמא אית בהו רירי, וכתבו האחרונים (ט) דכל זה פסוס וכהאי גוונא, אבל בשור ופרה בנדאי יש להחמיר אפילו מן הסתם, דידוע שמוציאין ריר באכילתם, וכדלעיל בסימן שבר סעיה יד, ונכון להחמיר בכל הבהמות לבער הנותן אף שאין רואה עליו רוק, ועל-פיו טוב לכתחלה שיהיו לבהמתו מעט מעט כדי שלא ישפד כלום מאכילתו: (א) החומה. והוא הדין (ט) כהל של עץ שמויע: (ז) מטר. ואין חילוק בין אם הוצעה פאה מפני מעוט אור, כמו שמויע (י) במרתפים ובמערות שהפתלים והאבנים מויעים, בין אם פאה (יא) מכה מים שיש בה, כגון בחומה של לבנים חדשים שלפעמים מויעים מחמת שלא נתיבשו צידן הפתלים, או כהל של עץ שהעצים לחים ומויעים, בכל גוני אין הוצעה מחמיץ, כמו דמצוינו לענין הכשר טמאה, דהוצה אינה חשובה במים להכשיר, ומכל מקום (יב) לא עדיף ממי-פרות, ואם-כן לפי מה דפסקינן לעיל בסימן תסב דמי-פרות עם מים מטהרים להחמין, (יג) אין ללוש בהם לכתחלה, ואם היא מלחלת צדן וקדושתו, ויקום המלחלת עד אחר פסח והנותר ילוש ונאפה לפסח. (יד) וכתבו הפוסקים דכל זה בוצה הקאה מכתלים, אבל אם הוצעה קאה מחם והכל (טו) דמים סמין הנמצא בה, כגון שיש שם יגיעת של מים חסין ועל-דבריה נתיחלה השק, לקלי עלמא הוי תולדות המים ומחמיץ: (ח) ויש אוסרים. סבירא להו (טו) דלא ילפינן סמין מהקשר טמאה, ולגבי חמץ, פל שהוא רטיבות של מים יש בו פח להחמין. ויש שכתבו טעם סבירא זו, לפי (יז) שהחומה מדיע מכה המים שיש בה, ואף זעת כהל של עץ גמגמ דיינו פמים, פי על-פירוב יש בו גמגמ בליעה (יח) ממי-גשמים שנוטפים על הפתלים, ולפעמים גם-כן נוטפים עליהם מי-גשמים לאחר שנקצצו מן הארץ, ולפי טעם זה, בוצה של אבנים או (יט) מהכות

שער הציון

(א) אחרונים: (ז) וכתבו האחרונים, והוא הדין דמטר להתרפא פתמן שעבר עליו הפסח אפילו לחלי שאין בו ספגה, דגמגמ אינו אלא מדברי סופרים: (ב) דהפרי חש מנגמם דעקר הדין, דהלא הישראל רוצה בקיימו של חמץ, וגם אסור הנאה שלא בדרך הנאה גמגמ אסור לכתחלה, רק משיש דאי אפשר בענין אחר שחמירי, ועל-פיו מקום דאפשר ודאי צריך להדר אהתנא: (ג) וקאין בו ספגה, אסור באכילת חמץ אפילו משהו, דקייטא לן חצי שעה אסור מן התורה: (ד) טגן-אברהם והגרי"א. ואף שטגן-אברהם מפסקת ומפל מקום לא ימלט טהרה מאסירי הנאה, שהרי בהמתו תאכל אחר-כך אם לא יבער, אין לחש לה שפסקא, כמו שכתבו האחרונים: (ה) הנינו פאי דמסוקינן בדיכר הברוכי איך פננתו, אם דונקא פמצא ריר או אפילו פסתמא: (ו) דלא נסתפק ממנן אברהם פי אם לדעת המחמירין, אבל לדעת הפתידין בחומה פלישפן כהל של עץ: (ז) ומביים ורא"ש בפרק ב דמכשירין, עין שם: (ח) מוכח ממנן אברהם והגרי"א. והטעם, כמו שכתב התשב"ץ במאמר חמץ דף כז, וזה לטובו שם: דאף-על-גב שכל זעה אינה אלא מחמת רטיבות המים, כיון שנקלע כפתלים נצא לו מחרות מים לענין הכשר והוא הדין לענין המזון, עד כאן לשונו: (י) הנהה סמ"ק ומהר"ל, וכן מבאר בשב"ץ הנ"ל לקרא, וכן פסקו דיק יעקב והגרי"ו (והנשמתי אדם מצדו דאין להם גם דין מירפרות, ומתנתקא דקדתיבנא): (יא) חקי-עלב: (יב) אחרונים: (יג) הוצעה הנאה על-ידי חם האש אינו בכלל זה (ח"י): (יד) פרי חש ומגן-אלף: (טו) טגן-אברהם והגרי"א ושי"א: (טז) פמנן אברהם פתב, דאפשר אפילו על-ידי לחלוחית מים ששקל בפגורו במהבר גמגמ הוי פצעת חומה, ואינו לא העמקנו פן משיש דמסתפרא דכמו שמי לחלוחית העץ בעצמו הוא בנדאי מירפרות, וכדמבאר גמגמ בתוספתא, מוכח פרי"ש סוף פרק ד פטקשירין, פמ"רן המים הנכלעים בו פצונו מחבר גמגמ פמי העץ פפצמו חשיב, דהא מועיל לגדלו, וכו' לעיל לענין מים הנוטפים על ענבים, וכבר הנהה פנה קצת בחוקי-עלב, ועל-פיו פתכנו במים הטל לאילן אחר שנקצצו וקאו, וכן בהשבת אדם שכתב גמגמ כמו שכתבו פמרים: (יט) נשמתי אדם:

